Цана асобнага нумару 20 гр.

Pierasyłka apłačana ryčałtam.

№ 3 (196) Вільня, Аўторак 20 Траўня 1930 г. Год (VI)

Сялянская Ніва

Орган Беларускага Сялянскага Саюзу — палітычная, грамадзкая, літэратур. і гаспадарчая газэта

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, Людвісарская 1 (Wilno, Ludwisarska 1)
Рэдакцыя адчынена ад 11 да 1 гадз. дня.
ВЫХОДЗІЦЬ ДВА РАЗЫ Ў МЕСЯЦ
Падпіска каштуе на год 4 зл., на паўгода — 2 зл., на 3 месяцы — 1 зл. 20 гр.

ЦАНА АБВЕСТАК:
на 1-шай старонцы 60 гр., 2 і 3—50 гр., на 4-ай—40 грш. — за радок дробнага друку ў аднэй шпальце.

У справе Лідзкіх выбараў.

Сёлета за некалькі ўжо толькі дзён, 25 траўня (мая) грамадзяне — выбаршчыкі Лідзкага, Шчучынскага, Валожынскага, Ашмянскага, Вялейскага і Маладэчанскага павету павінна пайсьці ў абвадовыя выбарныя камісіі і падаць галасы за кандыдацкія сьпіскі на паслоў. Дзеля таго, што гэтых сьпіскаў ёсьць некалькі, дык мы, каб дапамагчы выбаршчыкам, выбраць з усяе масы найлепшых прадстаўвікоў, даем тут маленькую характэрыстыку іх.

У мэтах здабыцьця, якнайбольш галасоў, ад кожнага выстаўлянага сьпіску ходзяць па вёсках агітатары і нагаварваюць галасаваць за той, ці іншы сьпісак, хвалячы сваіх кандыдатаў і абяцаючы залатыя горы ўжо ў недалёкай будучыне.

Асабліва энэргічную агітацыю вядзе польская партыя г. зв. „Строніцтва Хлопске," якая выступае пад № 10.

Не гаворачы ўжо нават аб тым, што гэтая партыя чужая нам па нацыі, калі глянем на яе дзеяльнасьць, дык увідзім, што яна вельмі шкодная ня толькі для беларусаў, але-ж наагул для ўсяго насельніцтва тутэйшага краю.

У польскіх палітычных і грамадзкіх колах, аж да гэтага часу, яшчэ ўсё істнуе пагляд, што ў беларускім краі, які яны называюць „Крэсы", ёсьць многа вольнае зямлі, якую можна аддаць каляністым з каронпай Польшчы. Вось чаму і мае беларускі край не пажаданае для яго, як вайсковае так і цывільнае асадніцтва і праяўляецца пагроза новае асадніцкае калянізацыі. Хто-ж праводзіць гэта?

Гэта праводзяць усе польскія партыі. А найстараньней робіць гэта „Строніцтво Хлопске." Дык, грамадзяне за яго сьпісак № 10 ня дайце ані воднага голасу. Гэта трэба моцна прыняць да сэрца і не дапусьціцца да таго, каб вы самыя, сваімі рукамі зрабілі для сябе шкоду, выбіраючы такіх паслоў, якія ня будуць бараніць вас.

Выстаўляны так-жа іншыя польскія сьпіскі, як № 2—польскія сацыялісты—„Пэпээсы", № 3 г. зв. „Вызваленьне," № 25—эндэкі. Усе яны маюць адну мэту— насадзіць на Беларусі асаднікаў, а самых беларусаў апалячыць, дык і зразумела, што яны для беларускага краю непажаданыя, а дзеля гэтага і ня трэба за іх галасаваць.

Тут была гутарка аб тых сьпісках, якія выстаўляны пад чыста польскімі фірмамі. Пэўна — яны праіграюцца. Аднак-жа польскія колы ня думаюць праігравацца: яны ўсімі способамі баламуцяць насельніцтва беларускага краю і, дзе ня возьмуць аткрыта там пускаюцца на ашуканства. Вось чаму ў Лідзкім выбарным вокрузе, выстаўляна два сьпіскі, якія маюць беларускія, ды яшчэ сялянска-работніцкі назоў. Людзі на гэтых сьпісках па нацыянальнай прыналежнасьці зьяўляюцца беларусамі, але-ж адны з іх разумеюць беларускасьць дзіка, як Янка Станкевіч, які дзеля гэтага і пашоў на угоду з польскай урадавай (казённай) групай і вядзе працу пад яе кіраўніцтвам, а другія — як г. зв. „беларускі сялянска-работніцкі клюб „Змаганьне" зусім не прызнае беларускасьці. Для людзей гэтай групы можа быць усё і польскае, абы такое, якое падпарадкуецца польскім камунізуючым дзейнікам.

Вось-жа дзеля таго, што яны ідуць рука ў руку з польскімі, варожым, для беларусаў і шкоднымі для беларускага краю, партыямі, выбаршчыкі не павінна за іх галасаваць. Няхай ведаюць гэтыя ашуканцы, што ім ня ўдаецца іх цёмная праца, што народ беларускі ўжо сьведамы — ведае што яму трэба і ведае што трэба рабіць.

Астаецца яшчэ адзін беларускі сьпісак № 18; за яго і трэба аддаць усе галасы, бо ён зьяўляецца нацыянальным беларускім, які разглядае справы так, каб было карысна насельніцтву беларускага краю і бараніць яго ад усякіх крыўдаў і шкодаў. Запраўднасьць у Сойме выявіла пры галасаваньні, што Янка Станкевіч галасаваў заўсёды разам з казённай партыяй, а клюб „Змаганьне" пераважна ўстрымліваўся. Так, напрыклад, было тагды калі ўрад падаў праект адчыніць консульства ў Каіры-Афрыка. Янка Станкевіч галасаваў з казённай партыяй за праектам. Дык няхай скажа, якая карысьць ад гэтага беларусам?

Устрымацца ад галасаваньня гэта знача — адчыніць дзьверы праходзячаму, аблягчыўшы яму ход. У Сойме дзе ўсё вырашаецца большасьцю галасоў, іншы раз на'т адзін голас мае рашаючае значэньне, вось чаму тагды, калі разглядаюцца справы шкодна для беларусаў і той хто ўстрымаецца ад галасаваньня — гэтым самым пазваляе тэй шкодзе стацца фактам. Сьледуючы сваей тактыцы, клюб „Змаганьне" ўстрымаўся на'т і тагды калі адбывалася галасаваньне за прапазыцыю аб крэдыты на беларускае школьніцтва — ім беларускай школы ня трэба, бо ня трэба яе—іх гаспадаром.

Абодва гэтыя фактары, як Янка Станкевіч, так і клюб „Змаганьне" не ўзялі ніякага ўдзелу у справе барацьбы з праектам новага асадніцтва: яны нідзе і ніяк не выступілі з пратэстам, а знача — асадніцтва, па іхняму, можа быць! Ці-ж ня шкодна гэта?...

І толькі паслы са сьпіску № 18 далажылі стараньняў колькі маглі, каб асадніцтва ўстрымаць і ўстрымалі!... Ці на доўга?

— Гэта будзе залежаць ад таго, які склад будзе, трохі зьмененага частковымі перавыбарамі, Сойму. Калі пройдзе Янка Станкевіч і людзі з клюбу „Змаганьне," дык напэўна новае асадніцтва будзе, бо яны асадніцтва падтрымаюць. А дзеля гэтага не галасуйце за іх. **Галасуйце за адзіны беларускі сьпісак № 18.** Бо толькі з гэтага сьпіску, паслы не абяцаючы залатых гарадоў, будуць змагацца з усякімі шкодамі і крыўдамі.

Нашыя першыя кандыдаты сьпіску нумар 18.

Більдзюкевіч Адам. Родам з Радашкавіч, Маладэчанскага пав. Скончыў гандлёвую акадэмію, быў праз доўгі час сэкрэтаром беларускага Пасольскага Клюбу, шмат пісаў інтэрпэляцыяў да польскага ўраду, бароначы нашых сялян, быў старшынёю і галоўным закладчыкам Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры, вёў ладжаныя Інстытутам беларускія коопэратыўна—гандлёвыя курсы, напісаў кніжку — „Асновы грамадзкай гаспадаркі", ніколі ня здрадзіў інтарэсаў беларускага народу і паміма цяжкіх жыцьцёвых варункаў, не пайшоў да сільных гэтага сьвету, як гэта зрабіў Янка Станкевіч.

Пазьняк Янка — сялянскі сын, Лідзкага павету, Суботніцкай гміны. Шырока ведамы беларускі народны дзеяч. На ніве беларускай вытрывала працуе ад 1917 г. У гэтым часе ў Вялейскім павеце ён арганізуе беларускую моладзь, закладае аматарскі беларускі тэатр, які разьяжджае па ўсім павеце і шырока нясе асьвету і беларускую народную сьведамасьць.

У тым-жа часе Янка Пазьняк быў вучыцелем у Будслаўскай беларускай гімназіі.

Ад 1919 ён працуе ў павеце Ашмянскім. Тут за беларускую працу польскія ўладу арыштавалі яго і пасадзілі ў вастрог, а звольніўшы, трымалі пад надзорам жандармэрыі 8 месяцаў.

У 1920 г. калі ў край наш былі прышоўшы бальшавікі, на зьездзе сялянскім у Ашмяне Я. Пазьняк дамагаецца выхаду бальшавікоў, каб даць магчымасьць беларусам узяць свой лёс у свае ўласныя рукі.

Ад 1925 г. пачынае беларускую народную і грамадзкую працу ў пав. Віленска-Троцкім, асабліва ў гмінным самаўрадзе, Міцкунскай гміны, Рада якой, бяручы пад увагу заслугі Я. Пазьняка для сялянства, надзяліла яго тытулам ганаровага грамадзяніна тэйжа гміны.

Ад 1928 г. Я. Пазьняк прабывае ў Вільні, дзе спаўняе небясьпечныя абавязкі рэдактара „Беларускай Крыніцы". За гэтую працу ўжо мае аж некулькі палітычных судовых спраў.

Як знаўца самаўрадаў, напісаў пабеларуску брашуру аб гмінных самаўрадах.

Чэрніхаў — знаны ў Вільні адвакат, жыд, трэці каннydат на сьпіску нумар 18, свайго мандату зрокся на карысьць беларусаў. Зрачэньне яго ў сваім часе было абвешчана ў газэтах.

Малец Ян — чацьверты кандыдат, сялянскі сын Лідзкага пав., народны вучыцель.

Першы мая і буржуазная тактыка.

На працягу 30 гадоў першы дзень мая сьвяткуецца як сьвята працоўных людзей. У гэты дзень работнікі пакідаюць працу і выходзячы ўсей масай паказваюць сваю згоднасьць і сілу, выстаўляючы свае дамаганьні ад гаспадароў-працадаўцаў.

На пачатку гэтае сьвята ахопвала малы лік работнікаў і пашырана было на невялікі абшар нашай плянэты. Але-ж год за годам яно шырылася, а цяпер ужо і запраўды было-б вялізарным, калі-б не здарылася нешта такое, што стало на перашкодзе. Гэтае нешта ёсьць тое, што работнікі падзяліліся на некалькі паасобных арганізацыяў і цяпер здараецца так, што замест таго, каб змагацца з працадаўцамі за палепшаньне свайго быту, змагаюцца між сабою за ідэалы прадстаўленыя кожнай групай паасобку.

Там, дзе першамайскае сьвята праходзіць спакойна, дык буржуазныя ўрады адносяцца неяк нейтральна, а там, дзе могуць паўстаць забурэньні, дык урады стараюцца наводзіць парадак.

І вось у мэтах гэтага, у леташнім годзе бадай што ў самай Францыі, а сёлета і ў іншых дзяржавах, улада яшчэ перад першым днём мая арыштоўваюць некаторых „майстроў" ад забурэньняў і садзяць іх у вастрогі, а на другі дзень пасьля сьвяткаваньня звальняюць.

Гаворачы аб першым дню сёлетняга мая, можна сказаць, што ён прайшоў зусім спакойна. Нідзе і ніякіх забурэньняў ня здарылася, а дэманстрацыі, або зусім не адбыліся, або прайшлі без ніякага эфэкту: спакойна, вяла і ціха.

Усе Беларусы мужчыны і жанчыны

з паветаў: Лідзкага, Ашмянскага, Маладэчанскага, Вялейскага, Валожынскага і Шчучынскага —

галасуюць 25 трауня (мая) на свой спісак № 18

Выбарная хроніка.

Беларусы сяляне і работнікі Лідзка-Выбарнага Вокруга, 25 траўня (мая) ідзеце ўсе на выбары і галасуйце за беларускі сьпісак № 18 Блёку Нацыянальных Меншасьцяў!

Да ведама выбаршчыкаў.

Паводле выбарнага закону, картачкі на галасаваньне павінна быць з чыстай белай паперы. Нумар 18 на картачцы можа быць надрукаваны або напісаны. Апрача цыфры 18 на картачцы ніякіх знакаў не павінна быць: адваротны бок картачкі павінна быць чысты.

Грамадзяне!

Паводле выбарнага закону ў кожным абводзе ад беларускага сьпіску № 18 могуць быць прысутнымі ў часе галасаваньня і падлічваньня галасоў у абводовай камісіі давераныя людзі (mąż zaufania або zastępca). Дзеля таго каб выкарыстаць гэта, выбаршчыкі на мясцох павінна патурбавацца і выпатрэбаваць пасьведчаньне ад Беларускага Выбарнага Камітэту (Wilno, ul. Ludwisarska 1—19).

Прыезд украінскага пасла.

У Вільню прыехаў украінскі пасол Ліцьчынскі, які разам з беларусамі наладзіў некалькі прадвыбарных вечаў-мітынгаў. Дзеля таго, што на Валыні ў Луцкім Выбарным Вокругу такжа адбываюцца перавыбары 18 г. траўня, дык пас. Ліцьчынскі прабыў тут у нас мала часу, але абяцаў што пасьля 18 траўня можа прыехаць ізноў з трымя таварышамі.

Весткі аб прадвыбарнай працы.

З усіх мясцовасьцяў Лідзкага Выбарнага Вокругу надходзяць весткі аб тым, што прыхільнасьць у масах сярод выбаршчыкаў ёсьць вялікая да беларускага сьпіску № 18. Спадар Янка Станкевіч не выклікае ні ў каго ніякае цікавасьці. Яго праца ў кірунку куплі 600 дзесяцін зямлі скампрамітавала яго.

Беларускі Камітэт у Ашмяне.

У Ашмяне заснаваўся Беларускі Камітэт, які складаецца з 15 сялян. Названы Камітэт выдаў ужо адозву, заклікаючы выбаршчыкаў галасаваць за № 18.

Выбары і жыды.

На сьпіску № 18 у Лідзкім Выбарным Вокрузе на трэцім мейсцы стаіць адвакат Чэрніхаў, як кандыдат ад жыдоў. З прычыны ўнутраных узаемаадносін жыдоўскіх партыяў, адв. Чэрніхаў сваю кандыдатуру са сьпіска № 18 зьняў і ў Сойм ня пойдзе зусім. Такім парадкам на сьпіску № 18 няма кандыдата жыда. Аднак-жа яны аддадуць свае галасы за восемнастку, як выраз салідарнасьці з Блёкам.

Спадар і Валынец.

Як ведама, у часе выбараў у 1928 г. на сьпіску № 41 у Лідзкім Выбарным Вокрузе разам са спадаром Якам Станкевічам прайшоў у Сойм і Фл. Валынец. Цяпер-жа Фл. Валынец сваю кандыдатуру са спадаровага сьпіску зьняў. Спадар свой сьпісак № 41 такжа зьняў.

Польскае Бэ-бэ і выбары.

Гэтак званае Бэ-бэ — урадовая партыя, якая ў выбарах 1928. г. выступала пад №1, — цяпер на выбары ня пойдзе. Дзеля гэтага сьпісак № 1 фігураваць ня будзе.

Прамова сэнатара В. Багдановіча,

сказаная 12 сакавіка с. г. ў Сэнаце пад час, разгляду бюджэту міністэрства рэлігіяў і асьветы.

Высокі Сэнат! У мэтах абаснаваньня нашых адносін да бюджэту, якія вам ужо ведамы, я выкажуся па пытаньні Праваслаўнай Царквы ў Польшчы. Прымушаны прызнацца, што палажэньне маё даволі сумнае і напамінае „голас крычачага ў пустыні". Кожны год прыходзіцца паўтараць адно і тое самае, бо зьмяняюцца толькі прозьвішчы міністраў і назовы забіраных і разбураных царквоў, а сутнасьць справы астаецца такая самая, якая была адпачатку: палажэньне праваслаўнай царквы ў Польшчы кананічна ня выясьняна, юрыдычна бязпраўна, а фактычна—у палажэньні нейкага ўціску і перасьледаваньня.

Пры гэткім палажэньні справы вы, паны, разумееце, што нас мала цікавяць лічбы бюджэту праваслаўнай царквы, бо дакладна кажучы, дык і бюджэту самага фактычна няма, дзеля таго што тыя лічбы, якія афіцыяльна называюцца бюджэтам праваслаўнай царквы ў запраўднасьці зьяўляюцца проста скольказсьцю грошай, прызначанай у распараджэньне дэпартамэнта веравызнаньняў, а не царквы. Расходаваньне тых грошай вядзецца, як я ўжо ня раз высьвяціў з гэтай трыбуны, тым спосабам, які напамінае нагароды за асаблівыя заслугі ці падаркі з панскай ласкі.

Па сутнасьці справы, ці ў „запраўднай запраўднасьці", як выразіўся тут прадстаўнік з партыі супрацоўніцтва з урадам,— аўтакефальнай царквы ў Польшчы і зусім няма. Існуе толькі дэпартамэнт веравызнаньняў, якому безумоўна падпарадкавана гэтая царква, а п. міністар зьяўляецца і юрыдычным і кананічным кіраўніком гэтай царквы. Гэта ня жарт, паны, бо гэта зьяўляецца трагэдыяй царквы, дзеля таго што як увідзім далей, п. міністар ня толькі кіруе ўнутранымі справамі царквы, як напр. справай скліканьня сабору і яго праграмай, але-ж нават рызыкуе спраўляць па своему яго кананічныя асновы. Дзеля таго я і пераходжу да гэтага галоўнага, самага хваравлівага пытаньня.

Сутнасьць справы зусім не ў турботах п. міністара аб кананічнай чысьціне палажэньня аб саборы і выбарных правілах, — а ў тым, што за час 8 годняга кіраваньня царквою праз дэпартамэнт веравызнаньняў і вызначанай ім іерархіі зроблена ў адносінах да царквы столькі неправільнасьцяў і кананічных, і юрыдычных, і гаспадарчых, што ні ўлада царкоўная, ні ўлада цывільная не захочуць стаць перад Саборам, як перад судом выяўляючым пагляды праваслаўнай грамадзкасьці.

Аб гэтым сьведчыць той тайны цыркуляр, выданы віцэ-міністрам унутр. спраў п. Перацкім, аб якім ўжо успомінаў у сваей прамове мой калега п. пасол Сойма Хруцкі. Там міністэрства ўнутр. спраў больш шчыра прызнаецца, што скліканьне сабору для яго зьяўляецца непажаданым і нават дае ўладам на мясцох раду, якім спосабам перашкаджаць скліканьне сабору, а іменна так, каб з віду здавалася, што нібы гэтага сабору ня хоча і самое праваслаўнае насельніцтва. У рэзультаце гэтага навучаньня на Украіне і Беларусі некаторыя украінскія і беларускія арганізацыі, якія знаходзяцца ў нейкіх патаемных зносінах з урадам ужо абвясьцілі свае адозвы проці сабору, — нават у словах мала адменных ад слоў высьненьня п. міністра веравызнаньняў і цыркуляра в.-мін. п. Перацкага, выяўляючы такім парадкам і іх прыналежнасьці. Вось дзе знаходзіцца, запраўды, запраўдная запраўднасьць.

Пытаньне аб саборы часова засланіла сабою нават гэткую балючую справу, якою зьяўляюцца масавыя працэсы аб рэвіндыкацыі праваслаўных цэркваў. Па гэтаму пытаньню, здавалася-б, як беспасярэдня не маючым адносін ні да ураду, ні да заканадаўчых палат, можна бы і не гаварыць. Хто і каму у законнай дзяржаве можа забараніць дашукваць тэй маемасьці, якую ён лічыць сваею ўласнасьцю?

З гэтага пункту гледжаньня, паўтараю, я зусім не гаварыў-бы па пытаньню рэвіндыкацыі, калі-б не прачытаў сэймовай прамовы аднаго з прадстаўнікоў тэй партыі, якая, сама аб сабе сьведчыць, супрацоўнічае з урадам. А ў тэй прамове сказана: „на жаль, мы бачым спробу распачацьця на нова на тэрыторыі польскай рэспублікі рэлігійнай барацьбы і прыкладам гэтай барацьбы хочуць зрабіць польскі суд!"

А калі так, дык у запраўднасьці, праваслаўным пагражае ўжо пазбаўленьне і таго мінімума справядлівасьці, на які яны маглі-б лічыць.

Тут з гэтай трыбуны у часе агульнай дэбаты над бюджэтам адзін з калегаў-сэнатараў вельмі горача і красамоўна гаварыў аб неабходнасьці павышэньня становішча Польшчы і пагляду на яе за граніцай, без чаго немачыма гаспадарча-эканамічная направа дзяржавы, бо ніхто там ня верыць у правапарадак у Польшчы, у яе моц і доўгатрываласьць і ня хоча зьмяшчаць тут свае капіталы. Калі ў Міністэрстве Рэлігіяў не хапае пачуцьця справядлівасьці і рэлігійнай толеранцыі, дык няхай-бы яно хоць з гаспадарчага пагляду глядзела-б на дадзенае пытаньне. Які пагляд заграніцай вытвараецца у сувязі з прыведзенымі мною фактамі і агульнымі адносінамі ураду да царквы? Гэта яшчэ не вялікі гонар для Польшчы, што у сэнсе спосабу бязбожны савецкі урад пашоў безумоўна далей у справе рэлігійнага праследаваньня, тым больш, што з пункту гледжаньня лічбовасьці нават і той урад ня хутка нас дагоніць. Па газэтным дадзеным з пагляду на лічбы яны ўжо зраўняліся. Але-ж тысяча адабраных і закрытых цэркваў у Саветах ледзь дасягае 2 з паловай проц. на 40 тысяч існуючых там цэркваў, тагды як у Польшчы лічба дасягае 40 процантаў. (Гэта знача, з кожнае 1000 цэркваў у Сав. Расеі адабрана ці зачынена 25, а ў Польшчы — 400 цэркваў. — Рэд.).

Але-ж справа ня ў гэтым, а ў тым, што ў Амэрыцы ўжо ладзяцца мітынгі проці перасьледаваньня праваслаўных у Польшчы, а ў Англіі падаюцца аб тым-жа запытаньні ў англійскі Сойм. Адным словам на ўсім сьвеце, што датыкае рэлігійных перасьледаваньняў, гаворыцца толькі цяпер аб Саветах і Польшчы.

Хачу дадаць некалькі слоў аб нашай народнай беларускай школе. У бюджэце першы раз за 12 гадоў існаваньня заканадаўчых польскіх палат, нарэшце зьявіліся цыфры, сьведчачыя аб асыгнаваньні на патрэбы беларускай асьветы, змушалі-б нас верыць пэўнай радыкальнай зьмене ў адносінах ураду да нашага беларускага школьніцтва. Але-ж шчыра прызнаюся: папярэдняя практыка, як напр., з языковымі уставамі навучыла нас быць асьцярожнымі. Паны ня можаце нам не прызнаць рацыі ў адносінах да гэтай асьцярожнасьці, тым больш, што раптам мін. Станевіч падаў адразу аж чатыры заканапраекты аб калянізацыйным асадніцтве, сьведчачым, аб запраўдных адносінах ураду да нас.

ГРАМАДЗЯНЕ!

Прысылайце падпіску на «Сялянскую Ніву»!

Вокам па сьвеце.

III.

Прычынай войнаў зьяўляецца тое, што на сьвеце ёсьць многа дзяржаў. Калі-б была адна дзяржава, дык ня было-б з кім ваяваць. Вось чаму ад самага пачатку культурнага жыцьця народаў істнуе ідэалістычная думка аб скасаваньні дзяржаўных межаў і правядзеньні ўсей Зямлі ў вялізарную дзяржаўную адзінку. Але-ж Зямля гэтак вялікая, на ёй жыве так шмат людзей, а ў іх столькі розных інтэрэсаў, што няма ніякае магчымасьці аб'яднаць чалавецтва. За ўвесь час наўставала тысячы розных праектаў, адбылося некалькі пробаў і ўсё-ж такі нічога карыснага ня выходзіць. Быў час, калі знаходзіліся ваякі і яны аружнаю сілаю зьбіралі ў адно вялікую колькасьць насельніцтва і вялікія абшары Зямлі, але-ж, у канцы-канцоў, усе рушылася і зьнікала, як гэта здарылася з Напалеонам, які заваяваў бадай-што ўсю Эўропу і нарэшце заламаўся ў Маскве.

Паўставалі і іншыя дзейнікі, як хрысьціянства, якое часамі мела тэндэнцыю і, як здавалася, усе магчымасьці злучыць у адзіна ўсё і ўсіх. Але-ж і тут нічога ня выйшла, бо пашырылася яно на адну трэцюю частку насельніцтва зямлі ды падзялілася на некалькі большых і меншых часьцін.

Зьявілася на'т і міжнародная мова—эспэранто, вельмі лёгкая але-ж нічога не памагае. І, ці не нарэшце, узьняўся яшчэ адзін дзейнік—эканамічны, гаспадарчы. Справа ў тым, што ўзаемнаадносіны між людзьмі гэтак складзіся, што адны без другіх, як бы і жыць ня могуць. Вядзецца гандаль—праз што адны прадаюць, другія купляюць той ці іншы прадукт, тую ці іншую рэч. Гэты гандаль стаўся такім дзейнікам, які сягае за межы, на'т і найбольшых дзяржаў. І вось-жа дзеля таго, каб гандаль—абмен між насельніцтвам вытворчымі прадуктамі—адбываўся нармальна, дык, па думцы тых людзей,—якія выстаўляюць гаспадарчую супольнасьць інтарэсаў, як аб'яднаўчы дзейнік,—на перашкодзе гэтаму стаяць дзяржаўныя межы. І калі адныя стараюцца па прынцыпу гаспадарчых інтарэсаў аб'яднаць чалавецтва способам паразуменьня, дык другія ізноў тасуюць фізычную сілу. Напрыклад, бальшавікі імкнуцца да гэтага праз усесьветную рэволюцыю.

Але-ж і гэты гаспадарчы дзейнік такжа тымчасам ня дасьць рэальных вынікаў і вось чаму!... Некаторыя рэчы амэрыканскага вытвару прадаюцца таньней у Польшчы, за польскія, тутэйшыя. У такіх праявах ніхто ня будзе плаціць даражэй за польскае, тагды калі ёсьць іншае, таньнейшае. Ад гэтага паніжаецца краёвая прадукцыя тавараў, а фабрыкі і ўсе вытворчыя варштаты зьмяншаюць працу. Людзі астаюцца бяз працы, а знача — і бяз сродкаў да жыцьця. У гэткіх вось выпадках за рэгуляваньне справы бярэцца урад: ён на прывозныя з-за граніцы тавары накладае вялікую пошліну. Ад гэтага прывозныя тавары даражэюць, а праз гэта краёвыя тавары знаходзяць набыўца, вытворчасьць — патрэбу дзейнасьці, а работнікі — працу.

Можна прадставіць справу іначай. Можна сказаць, што калі-б у дадзеным выпадку ня было дзяржаўных межаў між Амэрыкай і Польшчай, дык работнік з Польшчы паехаў-бы ў Амэрыку і там знайшоў-бы працу, а прамысловасьць у Польшчы няхай-бы занікала! Толькі-ж гэта не адпавядае сапраўднасьці, бо і ў Амэрыцы ёсьць каля чатырох мільёнаў безработных. І вось-жа дзеля гэтага, на сьвеце ідзе гандлёвая канкурэнцыя. Купцы аднэй дзяржавы стараюцца прадаваць сваей вытворчасьці таньней за другіх, а гэтым гаспадарча забіваць апошніх. Гэта і ўдалося-б шмат каму калі-б не абарона праз пасярэдніцтва пошліны.

Між Польшчаю і Нямеччынай нядаўна быў падпісаны гандлёвы дагавор. У сувязі з гэтым польскія купцы і наагул як урадавыя так і прыватныя гаспадарчыя дзейнікі думалі знайсьці збыт для польскіх земляробскіх прадуктаў. Адвакжа сталася зусім іначай, бо — немцы і цяпер бяз польскага мяса, яйкаў, масла і хлеба абходзяцца, але-ж дзеля таго, што ўсё гэта палякі магчыма змаглі-б прадаць таньней, дык было-б шкодна для нямецкага земляробства. Каб унікнуць гэтае шкоды, немцы павысілі пошліну на земляробскія прадукты, а дзеля гэтага сталася тое, што хоць польскі прадукт і таньнейшы сам па сабе, але-ж пошліна яго так уздаражыць, што ў Нямеччыне ніхто яго ня купіць.

Пісаць аб гэтым прышлося дзеля таго, што апошнім часамі францускі міністар Брыян узяўся вельмі старанна праводзіць паразуменьне між эўропейскімі дзяржавамі па форме Злучаных Штатаў Паўночнай Амэрыкі, дзе ёсьць 44 паасобныя дзяржавы аб'яднаныя ў адзін саюз. Там у кожным штаце ёсьць свае законы і парадкі, але-ж ёсьць і такія справы, якія належаць да агульнага фэдэратыўнага ураду. Рэч зразумелая, што праекты Брыяна ўжо раней асуджаны на няўдачу, бо ёсьць на сьвеце шмат людзей, а ў іх вялізарная лічба інтарэсаў, ды такіх, што—калі прыдатныя адным, дык не пажаданыя для іншых. І вось-жа той круг людзей, у якіх ёсьць супольныя інтарэсы, або твораць і трымаюць сваю абасобляннасьць, або імкнуцца да гэтага. З тэй прычыны між народамі вядзецца барацьба, аб праявах гэтага чытачы знойдуць весткі ў нашай хроніцы.

Зыркі.

Навіны.

Звальненьне з вастрогу б. пас. Б. Тарашкевіча і С. Рак-Міхайлоўскага. Прасядзеўшы ў вастрозе па тры гады і некалькі месяцаў, нарэшце па загаду мін справядлівасьці звольнены з вастрогу б. пас. Б. Тарашкевіч і б. пас. С. Рак-Міхайлоўскі, як ведама, асуджаныя ў справе Грамады на час 6 гадоў цяжкога вастрогу.

Прычыны перадчаснага звальненьня ня ведамы: ведама толькі, што рэшта кары яшчэ не даравана. Аднак-жа польскія газэты пішуць, што для іх прэзыдэнт выдасьць спэцыяльную амнэстыю.

Зняцьце канфіскаты з адрыўнога календара. Сёлетні адрыўны календар, выданы грам. Войцікам быў канфіскаваны гарадзкім старастаю. Гэтымі днямі справу разглядаў акружны суд, які канфіскату з календара зьняў. Але-ж зразумела, што цяпер календар ужо вышаў з часу, дык знача, выдавец бязвінна ўцярпеў.

Кароткія весткі.

— У Пэрсыі здарылася трасеньне зямлі ды такое страхатлівае, што 2 тысячы чалавек было забіта, а 5 тысяч паранена.

— Англійская газэта „Дэйлі Тэлеграф“ зьмясьціла вестку аб тым, што як у Англіі, таксама і ў іншых дзяржавах, вядуцца патаемныя спробы ўваружаньня аэрапланаў цяжкімі гарматамі.

— Англійскі міністар Гэндэрсон і савецкі пасол у Лёндыне Сакольнікаў падпісалі англійска-савецкі гандлёвы дагавор.

— У Токіо — японская сталіца — згарэла 350 дамоў.

— Па аблічэньні англійцаў, Расея вінавата Англіі 962 мільёны фунтаў штэрлінгаў. Акрамя таго ёсьць прыватныя прэтэнсіі англійскіх грамадзян да Расеі на 255 мільёнаў.

— У амэрыканскім горадзе Колумбе загарэўся катаржны вастрог. У часе пажару згарэла 317 арыштантаў.

— У Румыніі ў часе вялікоднага набажэнства ў мястэчку Костэшці загарэлася царква. Згінула ад пажару 109 чалавек.

— Кс. Ольшаўскас у Коўне прызнаны судом вінаватым у забойстве сваей каханкі, нейкай Усьцяноўскай, і асуджаны на 6 гадоў цяжкога вастрогу.

— Над Сахалінам пранеслася вялікай сілы бура. Забіта 200 чалавек.

— У Бірме здарылася трасеньне зямлі. Загінула пры гэтым 6 тысяч чалавек.

— Пітбургскі суд пазбавіў грамадзянства Злучаных Штатаў Паўночнай Амэрыкі Джона Тапалесані эмігранта з Вэнгрыі за тое, што ён зьяўляецца камуністым.

Тапалесані абжалаваў гэтую пастанову ў вышэйшую судовую інстанцыю, якая разгледзяла справу і прыгавор пітсбургскага суду прызнала правільным заявіўшы, што камуністыя ня могуць быць амэрыканскімі грамадзянамі.

Беларускія справы.

Выданьне і канфіската мэмарыялу.

Яшчэ ў жніўні 1929 года Беларускі Пасольскі Клюб падаў у Лігу Нацыяў жалабу, у якой падрабязна абгаварыў палажэньне беларускага народу пад польскай уладай і прасіў Лігу Нацыяў заступіцца за беларусаў. Пасьля нейкага часу сэкрэтарыят Лігі Нацыяў прыслаў паведамленьне аб тым, што жалаба прынята. Тагды Беларускі Пасольскі Клюб рашыў надрукаваць жалабу асобай адбіткай і пашырыць яе сярод беларускіх народных мас у мэтах азнаямленьня са зьместам мэмарыялу — жалабы. Але-ж па выхадзе з друку, Віленскае Староства адбітку надрукаванага мэмарыялу сканфіскавала.

Як нас інфармуюць, Беларускі Пасольскі Клюб на бліжэйшым паседжаньні Сойму падае аб гэтым інтэрпэляцыю.

Каталіцкі Зьезд. У нядзелю 4 г. траўня адбыўся ў Вільні Зьезд каталікоў беларусаў і літоўцаў. Прысутных беларусаў і літоўцаў было больш як 300 прадстаўнікоў з розных мясцовасьцяў нашага краю. Зьезд выбраў камітэт па тры прадстаўнікі ад беларусаў і літоўцаў і пастанавіў дамагацца ўвядзеньня ў касьцельнае і рэлігійнае жыцьцё беларускай або літоўскай мовы (гледзячы дзе якое насельніцтва), пашырыць выдавецтва ў названых мовах, інфармаваць Апост. Сталіцу аб цяжкім палажэньні беларусаў і літоўцаў і г. д.

Агульны сход Бел. Студэнскага Саюзу. У нядзелю 11 г. траўня адбыўся агульны сход Беларускага Студэнскага Саюзу, на якім абгаварвалася шмат пытаньняў з яго жыцьця і дзейнасьці. Перавыбраны так-жа урад, у які ўвайшлі як старшыня грамадзянін Глінскі і сябрамі — С. Станкевіч, Бартуль і г. д.

Характэрна, што не абышлося і на гэты раз без пратэсту. Справа ў тым, што група студэнтаў дэманстрацыйна пакінула сход дзеля таго, што на сходзе праявіліся санацыйныя тэндэнцыі.

Прыходзіцца адзначыць прыкрае зьявішча: агульная маса студэнства не праяўляе ніякага зацікаўленьня ў грамадзкім жыцьці. Так, напрыклад, у часе галасаваньня, па некаторым пытаньнем, з агульнае масы прысутных каля 40 чалавек, бяруць удзел у галасаваньні толькі 15 чалавек. А рэшта ўстрымліваецца: так ці гэтак для іх — усёроўна!

Да ведама Віленскай моладзі. Настаў спартовы сэзон. Кожны, у вольных часінах ад працы, сьпяшыць за горад, каб там аддыхнуць здаровым паветрам і налюбавацца прыгожасьцю абуджанай ад зімовай сьпячкі прыроды.

Каб даць магчымасьць Віленскай моладзі карысьней і весялей правясьці сьвяточны вольны ад працы час, ініцыятары „Гайсака“ пастанавілі ладзіць кожную нядзелю і сьвята супольныя таварыскія прагулкі за горад. На гэтых прагулках кожны учасьнік, калі пажадае, будзе магчы ўпраўляць розныя таварыскія беларускія гульні і аддацца паўгадзіннай гімнастыцы без прыладаў паводле найноўшае сыстэмы.

Віленская моладзь! Дзяўчаты і хлопцы! замест драць падноскі, ходзячы па каўдобістых віленскіх тратуарах і аддыхаць шкодным сапсутым гарадзкім паветрам, усе старайцеся карыстаць з супольных таварыскіх прагулкаў.

Зборка кожную нядзелю і сьвята, а гадзіне 3-й па абедзе на Людвісарскай 1—19

Ветліва запрашаем.

Гайсакі.

З жыцьця у Польшчы.

Выбары ў польскай Сілезіі.

У польскай Сілезіі, якая мае краёвы Сойм, адбыліся выбары. Выбрана 10 паслоў Бэ-бэ—урадавай партыі, 22 паслы з розных апазыцыйных да ураду партыяў, 2 камуністы і 16 немцаў. Характэрна тое, што гэтым разам немцы атрымалі амаль што 2 разы больш галасоў, як перад тым у выбарах 1922 году. Як відзім, дык нямецкія ўплывы растуць. А трэба ведаць, што і Сілезію засяляюць жыхары, якія па сваей нацыянальнасьці зьяўляюцца нечым адменным—яны ня ёсьць ані палякі, ані немцы.

Дамаганьне адкрыцьця Сойму.

За подпісамі 149 паслоў падана заява п. прэзыдэнту з дамаганьнем скліканьня надзвычайнай сэсіі Сойму. У сувязі з гэтым пагаварваюць, што быццам прэм'ер Славэк падасца ў адстаўку, або... будзе распушчаны Сойм.

Арышты украінцаў.

У Перамышлі арыштаваны тры украінскія вучні, вінавачаныя ў перахоўваньні не цэнзурнай літэратуры. Перад гэтым арыштавана ў Дарагабыцкім павеце 74 чалавекі.

Апошнімі днямі красавіка арыштавана ў Львові 30 чал. украінскіх незалежнікаў, а ў Стрыі 4 студэнты і вучыцелька.

Бомба у савецкім коміне.

У коміне савецкага пасольства ў Варшаве знойдзена бомба, якая зьмяшчае ў сабе 6 кілаграмаў звычайнага пораху. Польскія сьледчыя ўлады энэргічна вядуць следства, але-ж яшчэ не ўдалося ім знайсьці вінаватых. А тымчасам у грамадзянстве гаворыцца, што бальшавікі заложылі бомбу самыя, дзеля таго, каб вінавацігь уцякачоў з Расеі і натравіць на іх польскія ўлады.

Арышты вінавачаных у камунізьме.

У Горадне арыштавана 20 чалавек, вінавачаных у камунізьме.

Арыштаваны пасол-камуніст Жаркі і пасаджаны ў Петракове ў вастрог за тое, што, быццам, страляў у паліцыю, якая разганяла мітынг; у гэтым часе трое ранена.

Каля Стоўпцаў у лесе арыштавана 4 чалавекі вінавачаных у ладжаньні камуністычнага мітынгу.

У Варшаве арыштавана 60 чалавек.

У сувязі з першамайскім сьвяткаваньнем у Вільні арыштавана 43 чалавекі.

Жыта падаражэла...

Для вымерваньня дахадовага падатку міністэрства скарбу вызначыла цану на жыта 4 зл. 15 гр. за пуд., бадай-што ўдвая вышэйшую ад тэй, якая ёсьць у запраўднасьці. Ад гэтага і дахадовы падатак будзе падвойны.

Водгукі часу.

Асуд і новыя арышты.

Бальшавіцкі суд у Харкаве, разглядзіўшы справу акадэміка Ефрэмава і іншых вінавачаных у тым, што яны арганізавалі „Саюз Вызваленьня Украіны" прызнаў некалькі чалавек падлегаючымі кары сьмерці, але-ж бяручы пад увагу іх прызнаньне і пакаяньне, асудзіў на адседку ў вастрозе ад 10 да 3 гадоў.

Сьледам за асудам арыштавана ў Харкаве 60 чалавек, вінавачаных у прыналежнасьці да патаемнай процібальшавіцкай арганізацыі.

Змаганьне з чужымі ўладамі у Індакітаі.

Згодна вестак з Індакітая, аб якім гаварылася ў папярэднім нашым аглядзе „Вокам па сьвеце", ізноў здарылася паўстаньне. Індакітайцы атакавалі францускі квартал горада Віны, аднак-жа захапіць не ўдалося. Паўстанцы адступілі, трацячы 20 чалавек забітымі. Французская паліцыя зрабіла шматлічбовыя арышты, сярод індакітайцаў, западозраных у сымпатыях да паўстанцаў.

У Індыі.

— Арыштаваны два сыны правадыра індускіх незалежнікаў Гандзі: адзін асуджаны на 6 а другі — на 9 месяцаў вастрогу. Арыштаваны і сам Гандзі і пасаджаны такжа ў вастрог. Места Гандзі правадыром індыйскіх змагаром стаўся Аббас-Тіабʼі, але-ж і яго так-жа арыштавалі англійскія ўлады.

— У Калькуце здарылася сутычка між англійскай паліцыяй і індускім натоўпам. Ранена 50 чалавек, з каторых 15 паліцэйскіх, 11 пажарнікаў, а рэшта індусы. Арыштавана 20 чалавек. А ў Карачы, дзе арыштаваны адзін з выдатных індускіх дзеячоў Нэро, забіта 2, паранена 56 чалавек, з каторых 17 паліцэйскіх. У працягу 10 дзён арыштавана 150 індусаў.

— Каля ста чалавек індусаў напала на аружны склад у Чытагоне. Захапіць аружжа не ўдалося, толькі спусьцілі пад адкос цягнік і забілі 1 афіцэра, 4 жаўнеры, 2 паліцэйскіх, 3 шофэры і 2 цывільныя англійцы. Арыштавана 14 чалавек.

У Пешаваре так-жа здарылася сутычка між англійцамі і індусамі: у рэзультаце некалькі чалавек забіта і 50 ранена. Індускі атрад пад каманлай Турангсая быў ужо захапіў горад, але-ж англійцы прымусілі яго уцячы ў акалічныя горы, дзе ён засеў і трывожыць англійцаў.

У горадзе Дэлі англійская паліцыя ў працягу двух мінут страляла ў натоўп. 50 чалавек ранена, з каторых некалькі — вельмі цяжка. У Калькуце натоўп хацеў спыніць жалезнадарожны рух. Паліцыя, разганяючы натоўп, страляла, ранячы некалькі чалавек.

У адным з вялікшых местаў Індыі Шалапуры здарыліся сур'ёзныя непарадкі — 25 чалавек забіта і 100 ранена. Натоўп спаліў судовы гмах, 6 паліцэйскіх вучасткаў і ўсе гарэлачныя крамы.

У Паўднёвай Афрыцы.

У Варчэстаце здарылася бойка між нэграмі і англабурскай паліцыяй. Паліцыя забіла 17 нэграў.

Паўднёвая Афрыка заселена нэграмі, якіх паппарадкавалі сабе перш буры-галяндзкія каланісты, а пасьля зававалі бураў разам з нэграмі — англійцы, якія пагадзіліся з бурамі ды супольна пануюць над нэграмі і усімі спосабамі вызыскваюць іх. Вось чаму, час-ад-часу там здараюцца выступленьні нэграў проці англа-бураў. Пэўна-ж, вікому няміла чужая ўлада! Кожны хоча мець свой дом і быць у ім гаспадаром!

Красачка спадаровага поля.

Ведамага пад назовам спадара Янку Станкевіча, газэта „Наперад", якую ён рэдагуе супольна з А. Луцкевічам, увесь час хваліць за старанную, карысную працу. У гэтым спрачацца ня будзем. Спадар Я. Станкевіч старанны і зрабіў карысьць, але-ж каму?

— Дамо прыклад. За два гады пасланьня ён купіў сабе 600 дзесяцін зямлі, троха лесу і возера з рыбкамі. За гэты кароткі час — здабыча не малая. Толькі-ж гэта характарызуе самога спадара, ну і пэўна-ж... з благога боку.

Ня гледзячы на гэта, спадар Я. Станкевіч стараецца выставіць сябе, як заслужанага дзеяча на беларускай ніве, хоць, акрамя куплі зямлі з лесам і возерам сабе, нікому і нічога не зрабіў.

Мы ня маем на думцы некаму забараняць здабываць на'т і вялікшую маемасьць, але-ж ня можам лічыць спадароў, уласны і на уласнасьць здабытак грамадзкай заслугай. Думаем, што і ўсё грамадзянства згодзіцца з намі і выкажа гэта ў надыходзячых выбарах, не даючы на спадароў сьпісак № 45 ані воднага голасу.

Весткі з краю.

Сьвяточны спэктакль.

(Будслаў, Вялейскага пав.)

На другі дзень Вялікодных сьвят Будслаўскі Гурток Б. І. Г. і К. ладзіў у м. Будславе вечарыну-спэктакль. Адыгралі: „Выбары старшыні" — Я. Быліны. На сцэне выступала ўжо чацьвёрты раз моладзь з в. Палесьсе і свае аматарскія ролі споўніла ў агульных рысах здавальняюча. На адзначэньне заслугоўвае гульня Франі Пятроўскай (у ролі Тадоры). За тым даволі добра згулялі Марыся Бабарычышка і Казя Пятроўская. З хлапцоў удала выпаўнiў Я. Катковіч (сват Брахунок) і нязгорш выпаўнены ролі абодвых старшынь і Мацея Бондара.

Публікі было даволі шмат і вечарына працягнулася да гадз. 2-гой у ночы.

Гледач.

Запраўднае здарэньне у форме байкі.

(Маленькая показка).

Май дыхае паўнатою жыцьця. Ветліва і радасна цьвітуць дрэвы. Сьпешна бяжыць рэчка Віленка, аддзяліўшы па-Бэрнадынскі сад у Вільні ад Трох-крыжовых гораў. Мы сядзімо на скамейцы ў саду пад зялёным дрэвам і глядзімо на пару лебедзей, якія выцягнуўшы доўгія свае белыя шыі плаваюць па сажаўцы. Па садовых дарожках і сюды і туды ходзяць людзі, кожны з іх заняты сваімі думкамі. Я чытаю газэту і цікаўлюся маленькай заметкай аб тым, што рэспубліка Эквадор прадае Злучаным Штатам Паўночнай Амэрыкі Галапагскія выспы, якія знаходзяцца на Вялікім акіяне акурат на супроць Панамскага каналу, які перарэзвае вузкую палоску зямлі, дзелячы Амэрыку на дзьве часткі — на Паўднёвую і Паўночную, даючы магчымасьць праходзіць караблём з Вялікага акіяна ў Атлянтыцкі і, наадварот.

Пачуўшы вестку аб Галапагскіх выспах адзін з прысутных сярод нас пікантна усьмяхнуўся. Гэта зацікавіла нас і мы ўжо хацелі запытацца аб прычынах таго сьмеху, ажно ён сам пачаў здавальняць нашую цікавасьць сваім расказам.

Ого, кажа, Галапагскія выспы ўвайшлі ў гісторыю! І як вы думаеце, чаму? Ды толькі таму, што там здарылася маленькая, але-ж характэрная падзея. А праявілася яна гэткім вось парадкам.

Усяго тых выспаў і ёсьць як бы наш павет, а губэрнатар адпавядае, ну скажам для прыкладу, павятовому старасьце. Знаходзячыся далёка ад цэнтральных уладаў, губэрнатар чуецца там, як бы у сябе на фальварку. І вось-жа быў няяк аднойчы баль у галоўным горадзе тых выспаў — Галапазе, які будзе ну скажам, як Сьвянцяны. Сабраліся госьці і... пачаўся баль, не... ня гэтак!.. Пачалося чаканьне галоўнага завадзіла-губэрнатара. Праходзіць чверць, поў і ўся гадзіна, ажно нарэшце... зьявіўся. Адчыняюць дзьверы касіно і пан губэрнатар уяжджае вярхом на... карове!

Зычны сьмех прарэзаў паветра, а рэха адгукнулася і ў сажаўцы і на вяршыне Трохкрыжовай гары. Засьмяяўся разам з намі і сам расказчык. Нехта з прысутных хацеў запярэчыць гэтаму, але-ж... не ўдалося, бо расказчык зрабіў сур'ёзную міну і паважна загаварыў далей.

Спыніўшыся на сярэдзіне касіно, губэрнатар зьлез з каровы і нечага замятусіўся. А пасьля, схапіў кварту гарэлкі, заклікаў прысутных да палмогі (хто-ж адмовіцца ад гэтага пры жаданьні губэрнатара), і ўліў усю кварту гарэлкі карове ў горла.

Засьмяяліся мы, а з намі—рэха з усіх бакоў.

Ну і што-ж?—пытаемся.

А вось што, кажа, наш расказчык. Карова здохла, а губэрнатара перавялі на іншую пасаду ў цэнтр. І ня думайце, кажа, што гэта байка! Не, гэта — праўдзівае здарэньне, хоць моцна падобнае на байку.

Гэтак кончылася апавяданьне. А тымчасам, май дыхае паўнатою жыцьця, ветліва і радасна цьвітуць дрэвы, рэчка Віленка сьпешна бяжыць, а сонейка хаваецца за Замковую гару, якая выглядала як зялёны вяночак — прыгожа, чароўна і міла.

Аз.

Культурная праца на вёсцы.

27 красавіка г. г. Шаўлянская беларуская школа Б. І. Г. і К. ладзіла спэктакль-вечарыну, адыграна было „Модны шляхцюк". Пасьля прэдстаўленьня вучні гэтай школы дэклямавалі вершы Ф. Багушэвіча і прапета было шмат песьняў. Усё гэта адбылося пад кіраўніцтвам вучыцелькі Марыі Булыгі. Пасьля усяго прачытана была лекцыя сябрам Ц. Ур. Бел. Іяст. Гасп. і Культ. студэнтам Мар'яном Пацюкевічам. Гасьцей было шмат з рожных суседніх валасьцей і ўсе былі захопленыя і здаволены, як прадстаўленьнем таксама і лекцыяй. Чэсьць Вам маладыя артысты!

Прысутны.

Рэдактар С. Сьвістун. Беларуская Друкарня Ім. Фр. Скарыны Вільня, Завальная 6. Выдавец пас. Ф. Ярэміч.